

1^η Συνάντηση: Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία,
Βασικές έννοιες

Σοφία Αδάμ

**ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**
Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνου
(Κ.Ε.ΚΑ.Π.Ε.Ρ.) – Περιφέρειας Κρήτης

Βασικές ερωτήσεις

- Τι σημαίνει Κοινωνική (&) Αλληλέγγυα Οικονομία (ΚΑΛΟ);
- Τι σημαίνει συνεταιρισμός;
- Τι σημαίνει κοινωνική επιχείρηση;
- Ποιες είναι οι κοινωνικές επιχειρήσεις εργασιακής ένταξης;

Εννοιολογικές προσεγγίσεις του τρίτου τομέα

Έννοια	Αλληλέγγυα Οικονομία	Κοινωνική Οικονομία	Μη Κερδοσκοπικός Τομέας
Ορισμός	Οικονομικές δραστηριότητες με μια διττή στόχευση: οικονομική διότι επιχειρούν να δημιουργήσουν οικονομικές σχέσεις με βάση την αμοιβαιότητα και σε συνδυασμό με πόρους από την αγορά και την αναδιανομή του κράτους, πολιτική διότι επιχειρούν να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν αυτόνομους δημόσιους χώρους όπου συζητούνται σκοποί και μέσα.	Οικονομικές δραστηριότητες που διεξάγονται από επιχειρήσεις, κυρίως συνεταιρισμούς, ενώσεις και κοινωνίες αλληλοβοήθειας και εμφορούνται από τις ακόλουθες αρχές: Προτεραιότητα στις υπηρεσίες προς τα μέλη και την κοινότητα και όχι στο κέρδος Αυτόνομη διοίκηση Δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων Προβάδισμα στα μέλη και στην εργασία έναντι του κεφαλαίου στη διανομή των κερδών.	Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: Θεσμική μορφή (νομικό πρόσωπο) Διάκριση από το κράτος και τους φορείς του (ιδιωτικές) Αυτοδιοίκηση (κανόνες και διαδικασία λήψης αποφάσεων) Απαγόρευση διανομής κερδών Εθελοντισμός (σύνθεση Δ.Σ., εθελοντική εργασία)

Μη Κερδοσκοπικός Τομέας

- Αγγλοσαξονικός κόσμος
- Φιλανθρωπική παράδοση
- Τυπική (θεσμική) μορφή
- Γενικό κοινωνικό συμφέρον
- Απαγόρευση διανομής κερδών
- Δεν αναλύεται η εσωτερική δημοκρατία
- Εθελοντισμός
- <https://www.youtube.com/watch?v=8vKDhWHHvl8>

Κοινωνική Οικονομία

- Ηπειρωτική Ευρώπη
- Οικονομικές δραστηριότητες: παραγωγή, διακίνηση, κατανάλωση, χρηματοδότηση
- Συλλογικές πρωτοβουλίες
- Εξυπηρετούνται οι ανάγκες των μελών ή και της ευρύτερης κοινότητας στην οποία ζουν
- Αυτονομία
- Όλα τα μέλη της συνεισφέρουν στο κεφάλαιο. Αλλά κάθε μέλος έχει μία ψήφο ανεξάρτητα από τη συνδρομή στο κεφάλαιο της επιχείρησης.
- Το όποιο κέρδος δεν διανέμεται ανάλογα με τη συνεισφορά των μελών στο κεφάλαιο της επιχείρησης, αλλά με βάση τις συναλλαγές που έχουν τα μέλη με την επιχείρηση και με γνώμονα τις ανάγκες βιωσιμότητας της επιχείρησης ή/και την ευρύτερη κοινωνική ωφέλεια.
- Περιλαμβάνει μια πληθώρα πρακτικών, όπως οι συνεταιρισμοί, οι εταιρείες αλληλοβοήθειας (π.χ. ταμεία αλληλασφάλισης), οι σύλλογοι/ενώσεις προσώπων, ορισμένα κοινωφελή ιδρύματα και οι κοινωνικές επιχειρήσεις.
- <https://youtu.be/OrlbW4UEbzk?t=1119>

Αλληλέγγυα Οικονομία

- Λατινική Αμερική
- Δεν περιλαμβάνει μόνο δραστηριότητες που αναπτύσσουν επιχειρήσεις, αλλά και άλλες συλλογικές οικονομικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται από πολίτες (άτυπες)
- Δεν βασίζεται μόνο στην αγορά, αλλά αντλεί πόρους και από τις πολιτικές αναδιανομής του κράτους και από τις σχέσεις αμοιβαιότητας που υπάρχουν μέσα στην κοινότητα αναφοράς.
- Στοχεύει συνήθως στην ευρύτερη κοινωνική ωφέλεια και όχι μόνο στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων των μελών ενός εγχειρήματος.
- Χαρακτηρίζεται από μια πολιτική στόχευση με την έννοια ότι επιχειρεί να μετασχηματίσει την υπάρχουσα κοινωνικο-οικονομική οργάνωση.
- Έχει περισσότερο χαρακτηριστικά κοινωνικού κινήματος με διττή στόχευση: α) να στρέψει την οικονομία στην εξυπηρέτηση των κοινωνικών αναγκών μέσα από σχέσεις αμοιβαιότητας και β) να δημιουργήσει αυτόνομους δημόσιους χώρους όπου συζητούνται σκοποί και μέσα για την αλλαγή της κοινωνικο-οικονομικής οργάνωσης.
- <https://www.youtube.com/watch?v=7GzT0N5wDMo> (είναι παράδειγμα αλληλέγγυας;)

Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

- Τέλη της δεκαετίας του '90.
- Η πρώτη συνάντηση αυτού που αργότερα θα εξελισσόταν σε δίκτυο RIPESS έγινε στη Λίμα του Περού το 1997 με συμμετέχοντες και συμμετέχουσες από 30 χώρες.
- Μια ένωση ανάμεσα σε πιο παραδοσιακές πρακτικές της κοινωνικής οικονομίας (συλλογικές επιχειρήσεις) και στις πιο ολιστικές και εναλλακτικές προσεγγίσεις της αλληλέγγυας οικονομίας.
- Όταν ανακοινώθηκε επίσημα το δίκτυο RIPESS τον Δεκέμβριο του 2002, επέλεξε να σβήσει το και ανάμεσα στους δύο όρους, η αλληλέγγυα μετασχηματίζει και την κοινωνική οικονομία
- Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία για να τονιστούν τις διαφορές ανάμεσα στις δύο έννοιες οι οποίες δεν ταυτίζονται, παρόλο που αλληλεπικαλύπτονται.
- <https://www.youtube.com/watch?v=5HjOT130E-w&t=425s>

Η ΚΑΛΟ στον σύγχρονο κόσμο

Συνεταιρισμοί

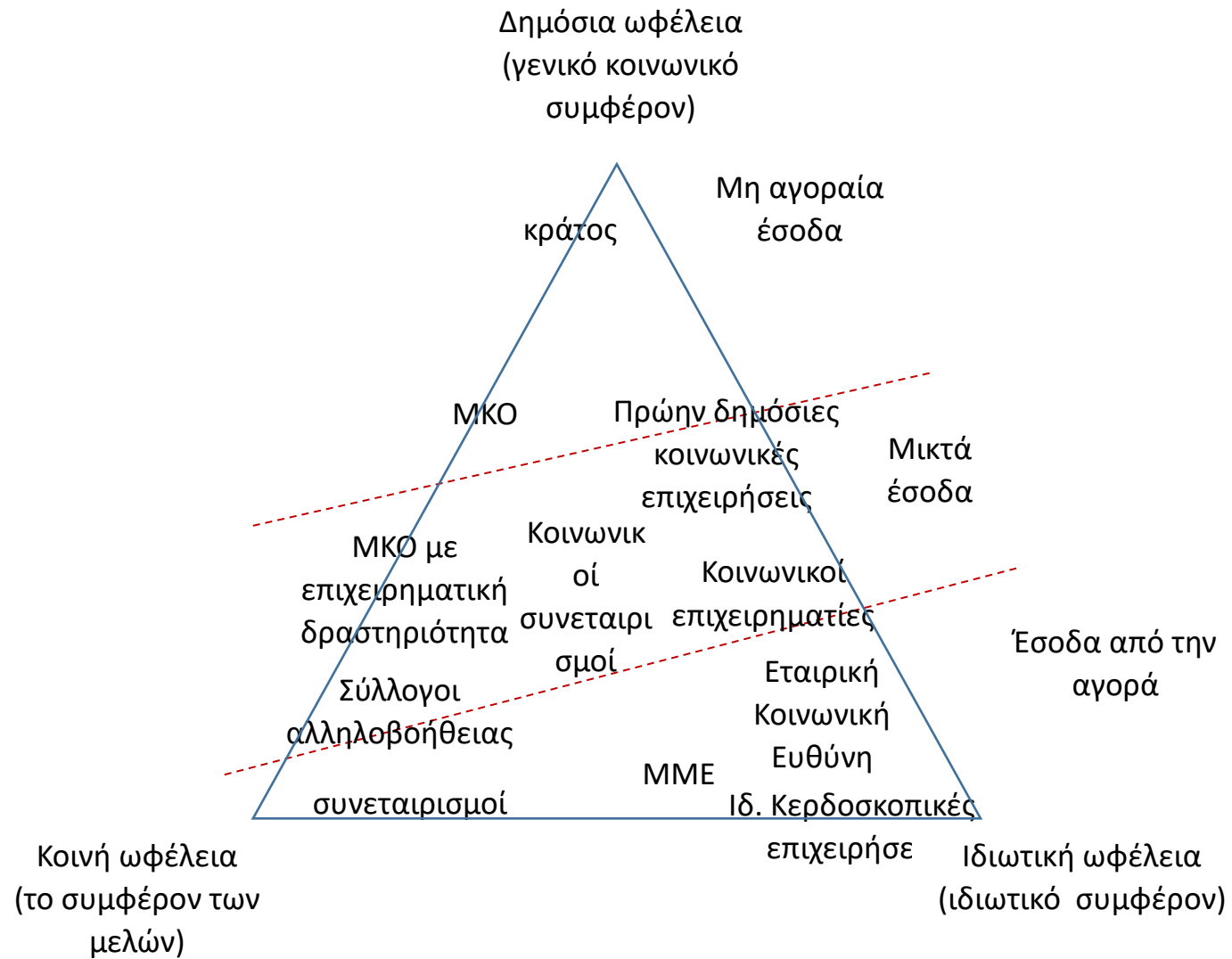
➤ Μια αυτόνομη και εθελοντική ένωση προσώπων τα οποία έχουν σκοπό να εξυπηρετήσουν τις οικονομικές, τις κοινωνικές και τις πολιτισμικές ανάγκες και επιδιώξεις τους μέσω μιας συμμετοχικής και δημοκρατικά ελεγχόμενης επιχείρησης

7 παγκόσμιες συνεταιριστικές αρχές:

- Εθελοντική και ανοιχτή συμμετοχή: χωρίς έμφυλες, κοινωνικές, φυλετικές, πολιτικές και θρησκευτικές διακρίσεις.
- Δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη
- Οικονομική συμμετοχή μελών: κεφάλαιο, πλεόνασμα-διανομή: α) για περαιτέρω ανάπτυξη του συνεταιρισμού, β) για διανομή στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές που έχουν πραγματοποιήσει με το συνεταιρισμό, γ) για προώθηση άλλων κοινωνικών δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη και διαφορά με κέρδος
- Αυτονομία και ανεξαρτησία
- Εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση
- Συνεργασία με άλλους συνεταιρισμούς
- Ενδιαφέρον για την κοινότητα

Επιμέρους τύποι συνεταιρισμών

- Παραγωγών όπου επιμέρους παραγωγοί συνεργάζονται σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγωγής, για παράδειγμα αγοράζουν από κοινού πρώτες ύλες ή επεξεργάζονται από κοινού τα προϊόντα τους ή προωθούν από κοινού τα προϊόντα τους
 - https://www.youtube.com/watch?v=qH5v_c7lmb4
- Εργαζομένων όπου τα μέλη είναι ταυτόχρονα και εργαζόμενες, μοιράζονται την ευθύνη και καθορίζουν το σύστημα αμοιβών τους
 - <https://kolektives.org/>
- Καταναλωτών όπου τα μέλη αγοράζουν προϊόντα ή/και υπηρεσίες
 - <https://www.youtube.com/watch?v=5nvqXxrBoBA>
- Πιστωτικοί συνεταιρισμοί όπου οι καταθέτες είναι και μέλη-ιδιοκτήτες
 - <https://www.youtube.com/watch?v=X0fdu6vHrdg>
- Μικτοί συνεταιρισμοί: τα μέλη του συνεταιρισμού δεν ανήκουν στην ίδια κατηγορία και δεν συνδέονται με τον ίδιο τρόπο με τον συνεταιρισμό (π.χ. κοινωνικός συνεταιρισμός παιδικής φροντίδας μπορεί να έχει ως μέλη του γονείς και εργαζόμενους)
 - <https://www.youtube.com/watch?v=HlAS1Kxmctc>

Μοντέλα κοινωνικών επιχειρήσεων

- Από το κράτος. προς τις λεγόμενες πρώην δημόσιες κοινωνικές επιχειρήσεις

<https://www.youtube.com/watch?v=obYZzE4hDu0>

- Από την αγορά (είτε πρόκειται για μικρομεσαίες επιχειρήσεις-MME είτε πρόκειται για μεγαλύτερες κερδοσκοπικές επιχειρήσεις), αρχικά στρέφονται προς την εταιρική κοινωνική ευθύνη, το κοινωνικά ωφέλιμο τμήμα της δραστηριότητας μπορεί να μετασχηματιστεί σε διακριτή κοινωνική επιχείρηση

<https://gr.euronews.com/2015/12/11/social-enterprise-a-new-business-model-for-europe>

- Από τους παραδοσιακούς συνεταιρισμούς ή από συλλόγους οι οποίοι έχουν δημιουργηθεί για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των μελών τους στους κοινωνικούς συνεταιρισμούς

<https://www.youtube.com/watch?v=3ldfQKDOjus>

- Από τις παραδοσιακές οργανώσεις του τρίτου τομέα στις ΜΚΟ με επιχειρηματική δραστηριότητα

<https://www.youtube.com/watch?v=EiHRG2pvXXg&t=11s>

Οικονομικά κριτήρια	Κοινωνικά κριτήρια	Δημοκρατική διοίκηση
Συνεχής δραστηριότητα	Όφελος στην κοινότητα	Συλλογική πρωτοβουλία
Ανάληψη ρίσκου	Περιορισμένη διανομή κερδών	Η συμμετοχή στις αποφάσεις δεν καθορίζεται από τη συνεισφορά του κεφαλαίου
Μin αμειβόμενης εργασίας		Υψηλός βαθμός αυτονομίας

Ταξινόμηση κοινωνικών επιχειρήσεων

- Παροχή κοινωνικών υπηρεσιών
- Ένταξη (στην εργασία) ευπαθών κοινωνικών ομάδων
- Βιώσιμη ανάπτυξη και τοπική συνοχή

Κοινωνικές επιχειρήσεις εργασιακής ένταξης

- Έχουν πολλαπλούς στόχους <https://www.youtube.com/watch?v=PFwmWD-2oRk>
- Αποτελούν πολυεταιρικά σχήματα, βλ. ΚΟΙΣΠΕ
- Έχουν πολλαπλές πηγές εσόδων.
- Στην Ευρώπη συναντάμε τέσσερα κύρια μοντέλα ΚΕΕΕ που διαφοροποιούνται ως προς το είδος και τη διάρκεια απασχόλησης που προσφέρουν χωρίς να αποκλείονται βέβαια τα μεικτά σχήματα:
 - Μεταβατική απασχόληση λειτουργώντας ως ενδιάμεση αγορά εργασίας με ταυτόχρονη κατάρτιση στο χώρο εργασίας. Στόχος τους είναι η απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και εμπειρίας ώστε να δημιουργηθούν προϋποθέσεις μετάβασης στην ανοικτή αγορά εργασίας.
 - Μόνιμη αυτοχρηματοδοτούμενη απασχόληση σε οικονομικά βιώσιμες επιχειρήσεις
 - Προστατευόμενη απασχόληση με σταθερή επιδότηση από τις δημόσιες αρχές, για ανθρώπους με περιορισμένες δυνατότητες εξεύρεσης εργασίας στην ανοικτή αγορά.
 - Κοινωνικοποίηση μέσω της παραγωγικής δραστηριότητας με το στόχο της παραγωγικότητας να έρχεται σε δεύτερη μοίρα. Στην περίπτωση αυτή οι επιχειρήσεις συνήθως δεν είναι ούτε αυτόνομες ούτε οικονομικά βιώσιμες και δεν δημιουργούν πραγματικές θέσεις εργασίας.

Διαδικτυακό και οπτικοακουστικό υλικό

- edu.kalomathe.gr
- <https://www.youtube.com/watch?v=sLG8aFrDiBU>
- <https://www.youtube.com/watch?v=niVZUxepfNo>
- <https://edu.kalomathe.gr/login/index.php>
- <https://www.youtube.com/watch?v=Ma3XTHX6yK4>
- <https://www.youtube.com/watch?v=PjTccAF7qZw>

sof_adam77@yahoo.gr